

Tájhasználat mai jellemzői, a változások okai a társadalmi, gazdasági folyamatokban és az értékrend-szerbeni változásokban gyökereznek:

TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOK JELENLEGI KÖVETKEZMÉNYEI:

- A magashegyi, hegylábi kaszálók felhagyása,
 - visszaerdősülési tendenciák, ahol a talaj még lehetővé teszi
- Állatállomány csökkenése
- A természettől való elidegenedés, a tájért érzett felelősség elvesztése
- Építészeti örökség eltűnése

ERDŐLÉS

- Erdőterületek csökkenése, nagyipari fakitermelés, a visszatelepítés hiánya
- A korábban monokultúrában telepített erdők széldöntésre való érzékenysége

TALAJ

- Erózió - a kivágott erdők nyomán
- Defláció - talaj pusztulása
- Monokultúras mezőgazdálkodás - Intenzív vegyszerhasználat
- A föld kizsigerelése
 - megoldatlan szennyvíz-kezelés
 - hulladék-lerakás, szemetelés, nem megfelelően szigetelt hulladéklerakók használata

VÍZ

- Folyómeder-betonozás
 - vízfolyások ökológiai rendszerének sérülése
 - a víz öntisztuló képességének megszűnése
 - a kutak vízének romlása
- Hulladék és szennyvizek folyóvizekbe kerülése szennyezi a felszíni és felszín alatti vizeket
- Bányászat - felszín alatti vízháztartás felborítása

TÁJKÉP

- A tájhoz nem illő arányok, formák, anyagok használata
- A hagyományos tájszerkezet felbomlása, a mozaikos változatos tájhasználati módok eltűnése

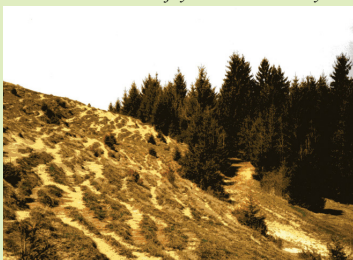

Kibetonozott folyómeder

Felhagyott bánya Gyergyóremetén

Eróziós folyamatok Tusnád környékén

Kós Károly grafikája

Gyimes-hegység – kopár hegytetők

Kós Károly A HAVAS (Részlet)

„...benn a rengeteg havasban az egyetlen igazi gazda az Úristen volt, s egyedül Ő tartotta számon a falusi ember dolgát. Ezért az élete szabad volt, és a fa meg a fű csak az ő számára jelentette az életet. És ez így volt rendjén. A tágas verőfényes lunkák arra valók, hogy az emberek nyáron rájuk hajtsák a juhót, a marhát és a lovat, és nyár végén annyi füvet kaszáljanak, amennyi a hosszú télre elegendő. A fenyőfa arra való, hogy ősszel és tél elején kivágassák a szálakat, amelyeket levágjanak, megtakarítsanak, és gerendát faragjanak, kártyus- és cseberdongát meg zsendelyt hasítsanak belőle. A gyertyán arra való, hogy nyerges, a bükk hogy szuszékot eszkábáljanak a fájából, disznót hizlaljanak a makkjával, és annyi ölet vágjanak le tüzelőnek, akiből egy kis tehénre való pénzt csinálhassanak (...) A havasi ember vagyonja a fa és a fű, és ez a mindennapi kenyere. Kifogyhatatlan vagyon és örökkévaló kenyerét volt ez valamikor. (...)De nem sok idő múlván ezután azt a hírt hozták (...), hogy csudálatos út készül: VASÚT.

A Vasúttal, íme csak új, nagy fűrészek is épültek. S ezeket már nem a víz hajtotta, hanem tűzeség, és ezek a fűrészek csudálatosak voltak, némelyik meg is gyalulta a deszkát.

Ez már igazán nagy dolog volt, mert nagyot változtatott az életen. (...) Az új fűrészek temérdek fát emésztek, és a fát emberek döntötték ki, a rönkört a vízig emberek vontatták, csúszatták, a vizeken emberek úsztatták a fűrészig, ott is emberek dolgozták fel a gépekkel, és a gerendát, deszkát, léceket emberek fuvarozták a vasúthoz.

Sok-sok ember kapott munkát a fűrészekről, és a fűrészek jól fizettek.

A fűrészek idővel mind több és több erdőt emésztek fel, és az erdővágó balta mind feljebb és feljebb ette magát a havasba. És új utak és új fűrészek is épültek benn a hegyek között. (...) És a havas szívében csatang már a balta ősztlő tavaszig. (...) Ahogy az erdővágó balta és a fűrész mind beljebb és beljebb ette magát a havasba, és mind több és több gatter hasított a gerendát, deszkát és léceket, annál több pénz került a havasi ember markába, amit helyben ügyesen el is költhetett a fűrészek boltjában mindenféle portékára és a kocsmákban pálinkára, amitől vidáman dalol az ember és gyönyörűség az élete.

Jól van ez így – gondolák az emberek s nem vették észre, hogy a havas, ez azaz ezer és ezer esztendő óta egyformán fiatal havas, lám: idősödik. Régi ifjú vidámsága, mosolygós orcája megkomolyodik, zsugorodik rajta a régi élet és kopik: soványabb a fű, a vizek apadnak. A források szikkadnak el, de szaporodik az omlás meg a vízmosás, és a lesuvadt föld alól mind sűrűbben üti ki magát a kopasz kőszikla, mint dögéből a csont, ha a keselyű lerágta róla a húst. Jól van ez így, gondolták az emberek és pálinkától homályos szemük csak akkor vette észre a bajt, amikor egyszerre csak eljött ide fel, és befészkelte magát a havasba is a vénülő, letarolt, megkopaszott földnek iszonyú kórsága: a sárga orcájú gyilkos SZÁRAZSÁG.

Csiki-havasok - egykorú, monokultúrában nevelt erdő

Csiki-havasok - spontán visszaerdősülés

Szemetes Maros-holtág a Gyergyói-medencében

Hagymás-hegység - újszerű tájhasználat

Fafeldolgozás hulladéklerakata a Hargitán

Intenzív, műtrágyával kezelt pityókaföldek

Tömeges turizmus a Szent Anna-tónál

Palackáradat

